

Branche Corona Handreiking Textielreiniging; voorlegger

1. Algemeen

Gehele document: "Corona" vervangen door "corona"
Aan "handen wassen" toegevoegd "desinfecteren"

2. Pagina 2, Bijlagen

Toevoeging: Bijlage E Instructie gebruik/vervanging mondmaskers (niet-medisch, FFP1)

3. Pagina 2, Relevante documentatie

Laatste alinea: Deze handreiking heeft... door ISZW...niet worden gebruikt"

Aanpassing:

In verband met het beleid van ISZW een opmerking toegevoegd inzake de RI&E:

Deze handreiking heeft geen formele, juridische betekenis en zal door de Inspectie SZW bij eventuele controles niet worden gebruikt. *De goedgekeurde RI&E Textielverzorgingsbranche besteed uitgebreid aandacht onder andere aan het veilig werken in geval van biologische agentia, persoonlijke hygiëne en persoonlijke beschermingsmiddelen. Deze handreiking biedt informatie, specifiek over corona en aanvullende maatregelen die gebruikt kan worden ter aanvulling/uitbreiding van de RI&E.*

De Inspectie SZW toetst op het naleven van de Arbo-wetgeving. Middels een tijdelijke wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit en Arbeidsveiligheidsbesluit I BES wordt, in verband met de bestrijding van het coronavirus (SARS-CoV-2) voorgeschreven dat:

Aanvullende bepalingen

1. *Dit artikel is (, in aanvulling op artikel 3.2,) van toepassing op de bestrijding van de epidemie van covid-19, veroorzaakt door het virus SARS-CoV-2, of een directe dreiging daarvan.*
2. *Ter voorkoming of beperking van de kans op besmetting van werknemers en derden met SARS-CoV-2 worden op arbeidsplaatsen, gelet op hoofdstuk Va van de Wet publieke gezondheid alsmede de stand van de wetenschap en professionele dienstverlening, tijdig de daarvoor noodzakelijke maatregelen en voorzieningen getroffen.*
3. *Tot de noodzakelijke maatregelen en voorzieningen behoren in ieder geval:*
  - a. *het in acht nemen van voldoende hygiënische voorzieningen;*
  - b. *het geven van doeltreffende voorlichting en onderricht aan werknemers over de bestrijding van SARS-CoV-2 op de arbeidsplaats; en*
  - c. *het houden van adequaat toezicht op de naleving van de in dit artikel bedoelde noodzakelijke maatregelen en voorzieningen.*

Toelichting:

ISZW stelt op haar website het volgende:

Sociale partners hebben coronaprotocollen opgesteld voor hun sector. Daarin geven zij aan welke maatregelen zij in hun sector of branche nemen om besmetting met het coronavirus te voorkomen. Een coronaprotocol heeft echter geen juridische status binnen de Arbeidsomstandighedenwet. Ieder bedrijf of instelling moet daarom het risico op besmetting met het coronavirus, en de manier waarop de werkgever dit risico beheerst opnemen in de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E).

Broninfo:

<https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/van-protocol-naar-arbocatalogus>
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-483.html>

4. Pagina 4, Introductie en doel

Eerste alinea: aanpassingen i.v.m. beleid ISZW Aanpassing

~~Branches-Bedrijven~~ moeten een plan opstellen aan de hand waarvan de “1,5 meter-economie” binnen de bedrijfsvoering geïmplementeerd kan worden.

In dat verband zijn *in dit document* aan de hand van concrete werksituaties de aangrijp- en knelpunten in beeld gebracht *die mogelijk* ~~Punten die~~ niet in overeenstemming zijn met de algemene richtlijnen van ~~het RIVM~~ de overheid/het RIVM alsmede concrete eisen voor de “1,5 meter-economie” *en hygiëne*.

Eerste bullet: aanpassing aan stand van zaken maart 2021

- COVID-19 is het nieuwe Corona-virus dat voor het eerst verscheen in Wuhan, China eind december 2019. Sinds februari 2020 ~~verspreid~~ heeft het virus zich razendsnel *verspreid* in Europa. In Nederland heeft de overheid maatregelen uitgevaardigd tegen de verspreiding van het coronavirus. *Inmiddels zijn er verschillende mutaties van het virus waarvan sommigen makkelijker overdraagbaar en dus veel besmettelijker zijn.*

5. Pagina 5, 2 Corona-aanpak, 2A Risico's en afbakening

Vierde alinea (onder tabel): tekstuele verduidelijking maatregelen Besmet textiel

- Besmet textiel:**
- Extra maatregelen
    - Mondmasker FFP1
    - Desinfecterend reinigings-/wasproces (thermisch/chemisch)
    - *In het geval deze extra maatregelen niet kunnen:*
      - o 5 dagen opslag van besmet textiel (mede i.v.m. risico her-/ kruisbesmetting)

6. Pagina 5/6, 2 Corona-aanpak, 2B Visie en beleid inzake COVID-19

Eerste twee bullets: toevoeging juiste referentie bijlagen

- Industriële wasserijen: **Update corona: preventie, risico's en protocollen textielverzorging** (N2022002011_D_2003, *bijlage B*)
- Textielreinigers: **Netex Coronavirus protocol** (01142003043, 13-03-2020, *bijlage C*)

Derde alinea: tekstuele correcties

Deze ~~betreffen~~ *betreffen* dus met name de risico's verbonden aan het veilig verwerken van met corona besmet textiel. Deze ~~en~~ zijn volledigheidshalve ook in deze Corona Handreiking, gericht op de 1,5 mtr economie, opgenomen. Hierbij zijn aanvullend de specifieke brancherisico's benoemd en in kaart gebracht, alsmede zijn concrete oplossingsmogelijkheden aangegeven. De RIVM-richtlijnen zijn steeds als uitgangspunt genomen.

Vierde alinea: toegevoegd

Sommige nieuwe varianten blijken besmettelijker te zijn. Zo blijkt de Britse variant 30 – 50% besmettelijker te zijn¹. Daarom is een aantal maatregelen aangescherpt dan wel toegevoegd. Het gaat om het dragen van mondmaskers bij alle loopbewegingen in het bedrijf. Daarnaast het desinfecteren van alle contactpunten/werkoppervlakken die veel in contact zijn met handen zoals vouwtafels, touchscreens, toetsenborden, tafels in kantines en, kranen in sanitaire voorzieningen. Desinfectie bij voorkeur voor en na ieder gebruik maar minimaal na bijvoorbeeld pauzes en dergelijke dan wel met bepaalde tijdsintervallen.

Toelichting

De nieuwe varianten zijn besmettelijker en dus makkelijker overdraagbaar.

7. Pagina 7, 2C Organisatie

Tweede alinea: correctie/update

Het Corona Team voert zoveel overleg als nodig is, maar komt ~~in de beginperiode~~ *bij voorkeur* 1x per week ~~en naar verloop van tijd~~ *maar minimaal* maandelijks bijeen om de algehele gang van

¹ <https://www.ntvg.nl/artikelen/nieuws/die-britse-variant-nou-echt-zoveel-besmettelijker/volledig#:~:text=Op%20basis%20van%20dezelfde%20gegevens,50%25%20sneller%20dan%20andere%20varianten.>

zaken te bespreken en rapporteert hierover aan de directie. Waar nodig worden aanvullende maatregelen genomen.

8. Pagina 7, 2C Organisatie

Derde alinea: correctie

De corona-coördinator is als zodanig *bekend en eventueel* herkenbaar in het bedrijf aanwezig

9. Pagina 7, Meldpunt

Tweede alinea: correctie i.v.m. actuele stand van zaken

Er ~~werdt~~ *is* een meldpunt ingericht (b.v. bij WISPA²), waar werknemers klachten/problemen kunnen melden. Deze meldingen worden aan werkgever en vakbonden doorgegeven. ~~Dit meldpunt wordt direct bij het invoeren van dit protocol bekend gemaakt.~~

RALTEX:

T 013 594 44 66

E info@raltex.nl

10. Pagina 8, Werkwijze en organisatie, paragraaf i. Afstand/1,5 meter

Eerste bullet: toevoeging i.v.m. overheidsbeleid

- *Indien mogelijk werken medewerkers thuis*

11. Pagina 9, Werkwijze en organisatie, paragraaf iii Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Eerste alinea: aanpassing i.v.m. gewijzigde inzichten

~~Mondmasker FFP1~~ *Niet medisch mondmasker* als géén 1,5 meter afstand kan worden gerealiseerd en ook andere maatregelen/aanpassingen niet mogelijk zijn.

Tweede alinea: toevoeging naar aanleiding van gewijzigde inzichten/adviezen

Daar waar het voor het werk ondoenlijk/onmogelijk is om een mondmasker te dragen, kan een face shield overwogen worden.

Het gebruik van enkel gezichtsschermen (face shields) wordt niet aanbevolen omdat bij deze schermen lucht langs zij kan stromen.³ Als extra bescherming kan het scherm aanvullend op het mondmasker gebruikt worden.

Broninfo:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/mondkapjes/welke-mondkapjes-geschikt>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/mondkapjes/tijdens-het-werk>

12. Pagina 9, Werkwijze en organisatie, paragraaf iv Persoonlijke hygiëne

Vierde bullet: aanvulling

- *Desinfecteer of was je handen*
- *Was daarna je handen, drogen met bij voorkeur papieren doekjes*

13. Pagina 10, Werkwijze en organisatie, Temperatuur meten en privacy

Paragraaf: aanpassing opnemen kop "Temperatuur meten en privacy"

² Wissenraet Van Spaendonck: Raltex-secretariaat

³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/mondkapjes/welke-mondkapjes-geschikt>
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/mondkapjes/tijdens-het-werk>

14. Pagina 10 Werkwijze en organisatie, paragraaf Preventief testen om veilig te werken

Paragraaf: toegevoegd

Preventief testen om veilig te werken

- Thuiswerken is en blijft de norm evenals de 1,5 meter afstand. Maar om de veiligheid op de werkvloer te vergroten is preventief testen een hulpmiddel.

Tijdelijke maatregel

Er is tijdelijke maatregel voor het preventief testen met ook financiële ondersteuning tot 31 mei 2021 (met eventueel een maand verlenging). De regeling vergoedt enkel antigeensneltesten en testen voor begeleide zelfafname die door Arbodiensten en BIG-geregistreerde artsen worden uitgevoerd in opdracht van werkgevers. Het gaat om het preventief testen van mensen zonder klachten en zonder bekende blootstelling. Het advies is om mensen twee maal per week preventief te laten testen.

Zelftesten

Het zelftesten vervangt de hierboven beschreven tijdelijke maatregel. Zelftesten gaat altijd op basis van vrijwilligheid. Er mag geen dwang zijn en er mogen ook geen sancties opgelegd worden. Ook mogen geen gegevens over de testafname opgeslagen worden! De geteste persoon leest altijd zelf de test af. Mocht de uitslag positief zijn, dan moet de geteste persoon zelf contact leggen met de GGD voor een hertest. De werkgever mag niet vragen naar de uitslag van de test en ook niet op een hertest aandringen!

De zelftest is vanwege een mindere nauwkeurigheid niet geschikt/bedoeld voor

- Mensen met klachten;
- Mensen die dichtbij iemand met corona waren;
- Mensen die terugkeren uit een hoog risicogebied;

Voor deze situaties is een test door de GGD nodig. Evenals in geval van een uitbraak binnen het bedrijf.

Het goed zelftesten is eigen verantwoordelijkheid van de werknemer tenzij er medische supervisie is; dan is de professional verantwoordelijk voor het juist afnemen, inzetten en analyseren van de zelftest.

Om het preventief zelftesten effectief te laten zijn in het verspreiden van besmettingen, is ook hier het advies om twee keer per week een zelftest te doen. De testen worden, om onnodige reisbewegingen te voorkomen thuis gedaan. Bij de eerste testen kan een bedrijf begeleiding aanbieden waarna werknemers de testen thuis kunnen uitvoeren. Deze begeleiding kan in samenwerking met bedrijfsarts, arbodienst, BIG-geregistreerde artsen of speciaal daartoe opgeleide vrijwilligers of trainers. Zie hiervoor de website werkgeverstesten.nl/contact of bel de helpdesk: 088-7674076 (maandag t/m vrijdag, 9 - 17 uur).

15. Pagina 13, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 1 Transport inkomend

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: a. <i>Niet-medisch mondkapje</i> b. <i>Gezichtsschermbel als aanvulling op mondkapje</i>
4.	Hygiëne	a. Indien scherm/mondkapje gebruikt: handen wassen/ <i>desinfecteren</i> na afdoen b. Handen wassen/ <i>desinfecteren</i> voor en na werkzaamheden c. <i>Na gebruik contactoppervlakten (vracht-)auto desinfecteren</i>

16. Pagina 14, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 2 Ontvangst/opslag wasgoed depots

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: c. <i>Niet-medisch mondkapje</i>
----	-----	--

		d. <i>Gezichtsscherm als aanvulling op mondmasker</i>
4	Hygiëne	a. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/ <i>desinfecteren</i> na afdoen b. Handen wassen/ <i>desinfecteren</i> voor en na werkzaamheden c. <i>Na gebruik contactoppervlakten desinfecteren</i>

17. Pagina 14, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 3 Ontvangst wasgoed counter

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: e. <i>Niet-medisch mondkapje</i> f. <i>Gezichtsscherm als aanvulling op mondmasker</i>
4	Hygiëne	d. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/ <i>desinfecteren</i> na afdoen e. Handen wassen/ <i>desinfecteren</i> voor en na werkzaamheden f. <i>Na gebruik contactoppervlakten desinfecteren</i>

18. Pagina 15, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 4 sorteren

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: g. <i>Niet-medisch mondkapje</i> h. <i>Gezichtsscherm als aanvulling op mondmasker</i>
4	Hygiëne	a. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/ <i>desinfecteren</i> na afdoen b. Handen wassen/ <i>desinfecteren</i> voor en na werkzaamheden c. Toetsenborden/touchscreens e.d. <i>alsmede werkoppervlakken/tafels</i> e.d. ~~op werkplek~~ desinfecteren voor/na werkzaamheden

19. Pagina 15, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 5 reiniging/wassen,

Tabel: toevoeging maatregelen onder PBM

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: i. <i>Niet-medisch mondkapje</i> j. <i>Gezichtsscherm als aanvulling op mondmasker</i>
----	-----	---

20. Pagina 15, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 6 reparatie (na reiniging/wassen), 7 finishen afwerken, 8 verpakken. 9. uitgifte textiel

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: a. <i>Niet-medisch mondkapje</i> b. <i>Gezichtsscherm als aanvulling op mondmasker</i>
4	Hygiëne	a. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/ <i>desinfecteren</i> na afdoen b. Handen wassen/ <i>desinfecteren</i> voor en na werkzaamheden c. Toetsenborden/touchscreens/knoppen <i>alsmede werkoppervlakken/tafels</i> e.d. ~~op werkplek~~ desinfecteren voor/na werkzaamheden

21. Pagina 17, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 10. Opslag

Tabel: toevoeging maatregelen i.p.v. alleen verwijzing naar algemene maatregelen.

2.	Organisatorisch	<i>Indien 1 niet mogelijk</i> a. <i>Markering looproutes</i>
----	-----------------	---

		<i>b. Eenrichtingsverkeer</i>
3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: <i>a. Gezichtsscherf of;</i> <i>b. Niet-medisch mondkapje</i>
4.	Hygiëne	<i>a. Handen wassen/desinfecteren voor/na werkzaamheden</i> <i>b. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/desinfecteren na afdoen</i> <i>c. Toetsenborden/touchscreens alsmede werkoppervlakken/tafel e.d. ~~op werkplek~~ desinfecteren voor/na werkzaamheden</i>

22. Pagina 18, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 11. Transport uitgaand

Tabel: aanpassing/toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: <i>c. Niet-medisch mondkapje</i> <i>d. Gezichtsscherf als aanvulling op mondkapje</i>
4.	Hygiëne	<i>a. Indien scherm/mondmasker gebruikt: handen wassen/desinfecteren na afdoen</i> <i>b. Na gebruik contactoppervlakten (vracht-)auto desinfecteren</i>

23. Pagina 19, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 12. Looproutes door bedrijf

Tabel: aanpassing maatregelen onder PBM

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: <i>a. Niet-medisch mondkapje</i> <i>b. Gezichtsscherf als aanvulling op mondkapje</i>
----	-----	--

24. Pagina 18, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 13 Gebruik personenauto of busje (vervoer door werkgever)

Tabel: aanpassing maatregelen onder Organisatorisch en PBM

2.	Organisatorisch	Indien 1 niet mogelijk: <i>a. Personen auto: max twee personen, diagonaal achter elkaar plaatsnemen</i> <i>b. ~~Busje: 50% van maximale capaciteit benutten (i.p.v. 8 personen 4); steeds 1 zitplaats vrij laten; diagonaal achter elkaar plaatsnemen~~</i> <i>c. Busje: Voorafgaand aan rit gezondheidscheck, alle passagiers vanaf 13 jaar dragen mondkapje, geen maximum aantal passagiers</i> <i>d. Indien frequent/dagelijks mensen vervoerd worden, waar mogelijk de bezetting van auto's steeds hetzelfde laten zijn zodat zo min mogelijk mensen wisselend met elkaar in contact komen</i>
3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk: <i>c. Niet-medisch mondkapje</i> <i>d. Gezichtsscherf als aanvulling op mondkapje</i>

25. Pagina 19, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 14 Werkkleding en PBM's

Tabel: toevoeging maatregelen onder Hygiëne

4.	Hygiëne	<i>a. Handen wassen/desinfecteren voor en na wisselen kleding</i> <i>b. Desinfecteren contact-/werkoppervlakken/-tafels</i>
----	---------	--

26. Pagina 19, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 15 Klokken bij binnenkomst/weggaan

Tabel: toevoeging maatregelen onder PBM

3.	PBM	Indien 1 en 2 niet mogelijk bij bewegen/lopen: <i>a. Gezichtsscherf of;</i>
----	-----	---

		b. <i>Niet-medisch mondkapje</i>
--	--	----------------------------------

27. Pagina 20, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 18. Kantine-/recreatievoorzieningen

Tabel: maatregelen toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	<i>Indien 1 en 2 niet mogelijk bij bewegen/lopen:</i> c. <i>Gezichtsscherf of;</i> d. <i>Niet-medisch mondkapje</i>
4.	Hygiëne	a. <i>Handen wassen/desinfecteren bij binnenkomst en verlaten ruimte</i> b. <i>Na elk gebruik desinfecteren oppervlakken (tafels, stoelleuning)</i>

28. Pagina 20, A Regulier Textielreiniging (niet besmet textiel), 19 Sanitair/kleedruimtes

Tabel: toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

3.	PBM	<i>Indien 1 en 2 niet mogelijk:</i> a. <i>Gezichtsscherf of;</i> b. <i>Niet-medisch mondkapje</i>
4.	Hygiëne	a. <i>Handen wassen/desinfecteren bij binnenkomst en verlaten ruimte</i> b. <i>Na elk gebruik desinfecteren oppervlakken (deuren, wastafels, kranen)</i>

29. Pagina 23, B Textielreiniging (besmet textiel (was-/stoomgoed)) 2 Ontvangst/opslag wasgoed/textiel, 3 Sorteren, 4 Reiniging/wassen, 5 Finishen/afwerken/verpakken

Tabel: toevoeging maatregelen onder PBM en Hygiëne

4.	Hygiëne	a. <i>Gebruikte herbruikbare handsschoenen in zak verzamelen en aan einde werkzaamheden inleveren voor wasproces, disposables weggooien.</i> b. <i>Handen wassen/desinfecteren na uittrekken handschoenen en/of afdoen mondmasker</i>
----	---------	--

30. Pagina 28, Bijlage B: Corona: preventie, risico's en protocollen textielverzorging (N2022002011_D_2003), Wat te doen aan bescherming van het personeel?

Eerste alinea: tekst geactualiseerd naar situatie na verspreiding in Europa

Tweede alinea: aanpassing niveau mondmasker in verband met gewijzigde inzichten

Een FFP2 FFP1-masker is het minimumniveau.

31. Pagina 28, Bijlage B: Corona: preventie, risico's en protocollen textielverzorging (N2022002011_D_2003), Wat te doen aan bescherming van het personeel?

Derde alinea: toevoeging bij bewaaradvies dat dit ook geldt in geval geadviseerde was-/reiningsprocessen niet kunnen worden toegepast.

In geval er geen maskers (meer) voorhanden zijn *of geadviseerde was-/reiningsprocessen niet kunnen worden toegepast*, is het advies om vuil/besmet wasgoed in gesloten zakken 5 dagen te laten staan; daarmee wordt extra zekerheid geboden (in gunstige omstandigheden overleeft het virus 3 dagen buiten het lichaam).

Toelichting:

Door niet gedesinfecteerd textiel bestaat kans/risico op her-/kruisbesmetting.

32. Pagina 31, (Bijlage C: Corona protocol textielreiniging (ref: 01142003043), Advies voor textielreinigers inzake omgang met (besmet) wasgoed

Vijfde bullet: FFP2 mondmasker vervangen door FFP1 mondmasker (minimaal)

33. Pagina 31, (Bijlage C: Corona protocol textielreiniging (ref: 01142003043), Aanvullend advies

Eerste alinea: toevoeging toepassing geadviseerde was-/reinigingsprocessen

Indien u ~~aan deze adviezen kunt voldoen~~ *de geadviseerde was-/reinigingsprocessen kunt toepassen en/of bij het sorteren een mondmasker beschikbaar is*, dan kan het wasgoed direct verwerkt worden. Als dat niet zo is, dan is het advies om vuil/besmet wasgoed in gesloten zakken 5 dagen te laten staan in een ruime op bedrijfs-/kamertemperatuur; daarmee wordt extra zekerheid geboden (in gunstige omstandigheden overleeft het virus 3 dagen buiten het lichaam). Advies is om de zakken die in opslag gaan te dateren!